

podium

Klimaat komt er niet met 'doe-het-zelven'

Optimisme duurzaamheidsbeweging is aandoenlijk. Maar er is economische en politieke machtsvorming nodig voor succes.

Wijnand Duyvendak
initiatiefnemer van de actie voor energiebesparing 10:10 en oud-Tweede Kamerlid voor GroenLinks

Nu in Durban de noodzakelijke doorbraak is uitgebleven, zijn meer dan ooit landen, bedrijven, gemeenten, actiegroepen én burgers aan zet om ons energieverbruik schoner te maken. Er is in Nederland een duurzaamheidsbeweging in opkomst, die onder meer in de Duurzame top 100 gezicht kreeg. Maar *Trouw* kwam dit jaar ook met een verkiezing van 'de grootste tegenwerkers van de duurzaamheidsbeweging'.

Duurzaamheid is de laatste jaren veel dieper in de samenleving verankerd. Voortbouwend op het werk van de traditionele milieuorganisaties hebben de 'duurzame wij-doen-het-zelvers' het voortouw genomen: klimaatneutrale gemeenten, bedrijven met groene ambities, en vele maatschappelijke initiatieven. Bij hen staat de oplossing centraal, niet het protest. Aan 'Den Haag' wordt niet veel aandacht besteed. Zoals Boudevin Poelmann van de Postcodeloterij in *Trouw* (8 november) enthousiast vertelt over de zonnepanelen die hij op zijn dak heeft geïnstalleerd: "Als iedereen dat nu doet is het energieprobleem opgelost". De vraag is of dit optimisme gerechtvaardigd is.

De klimaatpolitiek is dit jaar vijftien-twintig jaar oud. Eind jaren tachtig was het de ambitie om in 2010 de CO₂-uitstoot met twintig tot dertig procent te hebben teruggebracht. Dat is mislukt. Hij is bijna vijftien procent gestegen. De tegenwerkers hebben een kwart eeuw een effectief klimaatbeleid weten te verhinderen.

Voorzitter Klimaatconferentie Nkoana Mashabane (rechts).

Verhagen ziet het milieu als een links project

Dé grote tegenwerker is de werkgeversorganisatie VNO/NCW geweest. Verhagen en Bleker zijn op dit moment de zichtbaarste tegenwerkers. Voor hen is het een ideologisch geladen conflict en Verhagen keert zich scherp tegen de duurzaamheidsbeweging: 'Het zogenaamde 'redden van de aarde' zou moeten worden afgedwongen door wetten, normen en regels, die worden opgelegd door een bureaucratische staat'. De aanpak van het milieu is 'antikapitalistisch, antiboeren'. Verhagen sluit nauw aan bij de rechtse denktanks in de Verenigde Staten: het milieu wordt ge-

zien als een links project – ze spreken over 'reds dressed in green' – waarvan de agenda is om de staatsmacht te vergroten en de vrijheid van het bedrijfsleven te beknotten.

De CO₂-uitstoot moet op korte termijn met tientallen procenten omhoog. Tot nu toe formuleren de duurzame wij-doen-het-zelvers hun ambities allemaal op het niveau van hun eigen project: 5000 zonnepanelen, led-lampen in de straatlantaarns, of twintig procent energie besparen in eigen kantoor.

Onvermijdelijk zullen ze moeten gaan samenwerken aan ambities die de reikwijdte en de slagkracht van het eigen project overstijgen. Poelmann zal zich af moeten vragen hoe hij de kolencentrales stopt en een complete ombouw van ons elektriciteitsnet gerealiseerd krijgt. Om de uitstoot te beperken zijn fors hogere prijzen voor fossiel energieverbruik en lagere voor hernieuwbare energie onmisbaar.

'Concentreer je op de koplopers en laat de achterblijvers het maar uitzoeken. Of dat nu burger of bedrijven zijn, of de politiek', aldus Jan Rotmans, één van de inspirerende voormannen van de duurzame wij-doen-het-zelvers. Is dit niet heel naïef? De duurzaamheidsbeweging zal de weg naar de economische en politieke macht dienen te zoeken.

De vormgeving van deze krachtmeting is de grote opgave voor de duurzaamheidsbeweging. Wordt deze uit de weg gegaan, dan dreigt er weer 25 jaar verloren te gaan.

Vorige maand verscheen van Duyvendaks hand het boek 'Het groene optimisme – het drama van 25 jaar klimaatpolitiek'.